

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р. Теодора Лазарова

**на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки**

Професионално направление 3.8. Икономика

Докторска програма: „Финанси, застраховане и осигуряване“

Автор: Марек Воланин

**Тема: ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ, МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ
РЕСУРСИ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА ПОЛША**

Научен ръководител: проф. д.ик.н. Игор Бритченко

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 132 от 22.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ, МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА ПОЛША**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Марек Воланин – докторант самостоятелна форма на подготовка с научен ръководител проф. д.ик.н. Игор Бритченко от ВУЗФ.

Предоставените от Марек Воланин материали включват:

- Списък с публикации
- Декларации
- Резюмета на публикации
- Автобиография
- Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС доктор
- Автореферат

- Дисертационен труд
- Заповед за формиране на научно жури
- Презентация

Докторантът е приложил 5 публикации в колективни монографии и 5 публикации в научни издания.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Марек Воланин е роден на 9 юли 1958 г. в Згожелец. Завършва магистратура по икономика, педагогика и управление на образованието в местното самоуправление и местна администрация. Професионалният му път стартира през 1978 г. в електроцентралата Turów. От 1980 г. командир на отряда на ZHP. "Военни заселници" в Згожелец. През 1990 г. работи в основно училище в Żarska Wieś, където преподава математика и физическо възпитание като учител. През 1993 г. заема позицията на директор на основното училище в Jerzmanki. На 1 октомври 1995 г. заема длъжността инспектор по образованието, а впоследствие става началник на отдела за образование, насърчаване и развитие на общината. На 1 февруари 2010 г. заема длъжността Секретар на Комуната Згожелец, на която той се намира до 31 март 2015 г. На 1 април 2015 г. той е назначен за заместник-ръководител на Комуната Згожелец.

През 2002 г. той заема отговорната позиция на общински съветник на Згожелец, където е председател на Градския съвет, а през 2006-2014 г. е заместник-председател на Градския съвет на Згожелец. През 1995 г. основава Студентския спортен клуб по борба в Йерзманки, чийто президент е и до днес. През 1998 г. той е основател и продължава да бъде секретар на Студентския спортен клуб към MDK Zgorzelec. Съавтор на проекта на Европейския образователен и културен център Zgorzelec-Goerlitz Meetingpoint Music Messiaen, реализиран в Stalag VIIIA.

Марек Воланин е с богат трудов опит и фокусирани научни интереси в областта на неговите теоретични разработки. Не познавам лично кандидата и моите впечатления се базират на предоставената от него научна продукция.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд на Марек Воланин е изключително актуална за съвременното развитие на всяка една община. Разглежданата тема се явява слабо анализиран до момента проблем, а именно каква е ролята на селските органи за самоуправление и оптимизирането на техните човешки, материални и финансови ресурси.

Проблемите на селските общини са слабо застъпени в научната литература и засягат голяма група селски общини в Полша, така и в страните от Европейския съюз. В този смисъл, представеният дисертационен труд се явява добра основа за последващи изследвания и анализи.

4. Познаване на проблема

Богатият трудов опит на кандидата допринася за много доброто познаване на проблемите на дисертационното изследване. Изследователската теза е, че периферните общини стимулират устойчивото развитие на извънградските селски територии. Дефинирани са и три работни хипотези, които са следните: 1. Развитието на периферните общини определя икономическите им резултати. 2. Финансовите резултати на периферните общини са съпоставими с резултатите на градовете, около които са разположени те. 3. Периферните общини като селски общини със специфично местоположение са структурни единици, повечето от които са способни ефективно да управляват своите ресурси.

5. Методика на изследването

За доказването на целите и задачите на дисертационния труд са използвани формално-логически методи, методи на емпирично изследване и теоретично познание. Използван е преглед на литературни източници и нормативни актове по проблемите на изследването, методи за сравнение, описание, анализ, синтез, аналогия, индукция, дедукция. От групата на методите на емпиричните изследвания в дисертацията са използвани: анализ на статистически данни, данни от проведени изследвания, метод на анкетно проучване, дескриптивен анализ, case-study.

Изследването се основава на данни, събрани под формата на анкетно проучване през 2020 г. Анкети са били проведени в общините в един ден през октомври 2021 г. Разработена е анкета с 27 въпроса, в т.ч.: 18 отворени и 9 затворени въпроси в 13 таблици.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои 243 страници. Той е структуриран по следния начин: съдържание, увод, три глави, заключение, списък с фигури, таблици и библиография, приложения, списък с акроними и съкращения. Съдържа теоретични и емпирични елементи. В теоретичните аспекти на труда са изведени възгледите за теоретичните основи на самоуправлението като основа за демокрацията в страната и прозрачността на функциониране на структурните единици за самоуправление на общините. Представени са данни за механизмите и системите на управление и финансиране, както и за ресурсите им.

В емпиричната част, въз основа на данни от анкетни проучвания се съдържа представяне на същността на финансовите аспекти на функционирането на малките общини, отчетените от тях показатели за развитие, социални аспекти на живота, взаимовръзките с другите селски общини и градовете, около които са разположени. Резултатите от изследването са представени под формата на 28 фигури и 2 диаграми, 29 таблици, а библиографията включва 214 източника.

Първа глава на дисертационния труд анализира основните аспекти на функционирането на местното самоуправление в Полша и в Европа. Тя съдържа десет раздела. Втора глава съдържа девет раздела и е посветена на методологията на изследването. Трета глава се състои от шест раздела и в нея намират израз направените сравнения, постигнати резултати от изследванията и изводите.

Тук е направен анализ на мястото на периферните общини в сравнение с други общини, конкуренцията помежду им, както и на финансовите и социалните аспекти на функционирането на селските периферни общини. Основните резултати от изследването са представени в заключителната част.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд представлява принос към развитието на общинското самоуправление с фокус върху икономическите аспекти на селското самоуправление.

Основните резултати които са постигнати с дисертационния труд са следните:

- Направена е цялостна характеристика на селските органи за самоуправление - периферните общини в Полша. Един от малкото дисертационни трудове, изследващ общините, разположени около градовете.
- Дадени са конкретни насоки и препоръки за оптимизирането на човешките, материалните и финансовите ресурси на селските органи за самоуправление в Полша. Предложените подобрения могат да въздействат върху формирането на определени социални нагласи, насочени към избор на нови места за живеене и промяна на начина на живот.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът представя пет (5) статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, четири (4) публикувани глави от колективна монография. От тях той е представил седем като пряко свързани с дисертационния труд.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Приемам, че кандидатът отговаря на минималните национални изисквания съобразно представените от него документи. Осъществена е справка за покриване на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионалното направление 3.8. Икономика. Представените от докторанта публикации формират 224 точки.

10. Лично участие на докторанта

Смятам, че представеният дисертационен труд е дело на самия докторант.

11. Автореферат

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд, но преводът създава объркване. Препоръчвам да се използва заглавието „Оптимизиране на човешките, материалните и финансовите ресурси на селска община в Република Полша“, а не „Оптимизиране на човешките, материалните и финансовите ресурси на периферната гмина”. Република Полша изобщо липсва в заглавието в автореферата на български език. Този явен проблем,

освен, че създава неяснота у четящия, води и до процедурни въпроси, които се изясняват след като се изчетат подробно всички предоставени материали.

12. Критични забележки и препоръки

Имам следните бележки към предоставения дисертационен труд:

1. Общо формулирани и недостатъчно ясни посочени цел и задачи на изследването. При такъв тип изследване, ценно би било да се направи иконометричен или статистически анализ. Представените фигури от проведената анкета не представлява статистически анализ.
2. Разминаването в превода в предоставения автореферат.
3. Съществуват несъответствия в наименования между отделните документи по процедурата.

13. Лични впечатления

Не познавам кандидата лично. Впечатленията ми се основават на предоставените за рецензия материали.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на тема „Оптимизиране на човешки, материални и финансови ресурси в общините в Република Полша”, с автор Марек Воланин, е обстойно изследване на тази проблематика, което има научна стойност за теорията и практиката. Представените материали са съобразени с изискванията на Закона за развитие на академичните кадри в Република България (ЗРАСРБ) и Наредбата за прилагане на ЗРАСРБ, както и Наредбата за прием и обучение на докторанти във ВУЗФ.

Въз основа на това давам **положителна оценка** на научните изследвания, представени в горепосочения рецензиран дисертационен труд и автореферат, и предлагам на уважаваните членове на научното жури да присъдят на Марек Воланин образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Социални, икономически и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване” на Висше училище по застраховане и финанси (ВУЗФ), София.

05.05.2023 г.

Рецензент: проф.д-р Теодора Лазарова

.....